

Капігула С.В.

*кандидат економічних наук, доцент
ДВНЗ «Криворізький національний університет», м. Кривий Ріг, Україна*

Анані Атеф Авад Фарис

*здобувач
ДВНЗ «Криворізький національний університет», м. Кривий Ріг, Україна*

УДОСКОНАЛЕННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАЛІЗОРУДНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Інноваційна діяльність абсолютно всіх суб'єктів підприємницької діяльності відбувається в умовах невизначеності та ризику. Залізородні підприємства не є виключенням, та навіть більше, в сьогоденні умовах господарювання вони ще більше потерпають від даних обставин. Тому в сучасних умовах господарювання є доцільним дослідження такої економічної категорії, як «ризик». Серед достатньо великої кількості наукових праць з цього напрямку все ж, на нашу думку, відсутні на сьогоднішній день ґрунтовні та комплексні підходи щодо визначення та трактування сутності ризику та оцінки його впливу на інноваційний розвиток залізородних підприємств. Однією з найбільш комплексних робіт з цього напрямку є [1, с. 12].

В цій же роботі авторами пропонується ризик поділяти на такі види: виробничий, комерційний, фінансовий та інвестиційний.

Дана класифікація ризиків є ємною та ґрунтовною, однак для сьогоденних реалій та відносно залізородних підприємств вважаємо за доцільне її дещо удосконалити. Так щодо виробничого ризику слід відмітити, що найбільшою загрозою підприємствам галузі, що аналізується, є кадрові проблеми. Їх укрупнено можна поділити на дві частини: відтік якісних та досвідчених працівників як з галузі, так і в цілому з України, та низька якість працівників, що залишаються працювати на вітчизняних залізородних підприємствах. Як наслідок таких явищ є ризик зриву графіків виробництва, його неритмічність, низька якість продукції, що виготовляється, аварійні ситуації тощо. Тому вважаємо за потрібне всі ці загрози об'єднати у кадровий ризик, що є структурною частиною виробничого ризику.

Також, на нашу думку, слід дещо удосконалити класифікацію інвестиційного ризику. Це обумовлено постійним моральним та фізичним старінням основних виробничих фондів залізородних підприємств. Причому становище щодо фізичного зносу на більшості підприємств є критичним, що обумовлює негайну активізацію зусиль щодо заміни, ремонту або реконструкції таких фондів. В свою чергу це потребує значних фінансових ресурсів, яких в більшості випадків безпосередньо залізородні підприємства не мають. Отже мова йде про залучення інвестицій та про відповідні інвестиційні ризики вже не підприємства, що аналізується (саме такий підхід щодо інвестиційних ризиків розглядається в монографії [1]), а зовнішніх інвесторів. Тому слід додати до загальної класифікації ризиків залізородного підприємства саме ризики зовнішніх інвесторів.

Безумовно, дана класифікація була б неповною без висвітлення інноваційного ризику. Отже вважаємо, що необхідно до загальної класифікації ризиків внести інноваційні ризики, що є частиною виробничого ризику.

Отже, загальний вигляд удосконаленої класифікації економічних ризиків діяльності залізородного підприємства є наступним (удосконалено на основі [1], *курсивом* виділено удосконалення):

Види економічних ризиків.

- I. Виробничий.
- II. Комерційний.
- III. Фінансовий.
- IV. Інвестиційний.

I. До виробничих ризиків відносяться:

- 1. Ризик неповної забезпеченості підприємства сировиною, матеріалами чи комплектуючими:
 - а) ризик відсутності поставки деякого виду сировини, матеріалу чи комплектуючих;
 - б) ризик поставки невчасно;
 - в) ризик постачання не в повному обсязі;
 - г) ризик постачання неякісної сировини, матеріалів чи комплектуючих.
 - 2. Технологічний ризик:
 - а) ризик виходу з ладу устаткування;
 - б) ризик аварій, пожеж;
 - в) ризик виготовлення неякісної продукції.
 - 3. Природний ризик:
 - а) ризик стихійних лих;
 - б) ризик посух, неврожаїв.
 - 4. Кадровий ризик:
 - а) ризик відтоку якісних та досвідчених працівників як з галузі, так і в цілому з України;
 - б) ризик низької якості персоналу залізорудних підприємств;
 - в) ризик недоукомплектування персоналом відповідно до штатного розпису.
 - 5. Інноваційний ризик:
 - а) ризик, що інноваційні рішення та підходи не дадуть очікуваного ефекту, що може призвести до зниження ефективності та прибутковості або збитковості таких проектів;
 - б) ризик збільшення термінів реалізації інноваційного проекту та, як наслідок, термінів окупності інвестицій в інноваційні проекти;
 - в) ризик дефіциту інвестиційних, фінансових, матеріальних, трудових тощо ресурсів необхідних для ефективного функціонування залізорудного підприємства через залучення таких ресурсів на інноваційні проекти.
- II. Комерційний ризик включає:
- 1. Політичний ризик:
 - а) ризик виникнення локальних війн, революцій і інших соціальних потрясінь;
 - б) ризик встановлення торгового ембарго;
 - в) ризик зміни економічного курсу країни покупця;
 - г) ризик зміни економічного курсу країни посередника;
 - д) ризик зміни економічного курсу країни продавця.
 - 2. Ризик зміни цін:
 - а) ризик підвищення цін на сировину, матеріали або комплектуючі;
 - б) ризик вимоги робітниками, профспілками або державою підвищення заробітної плати;
 - в) ризик зниження цін на ринку на продукцію, що виготовляється.
 - 3. Транспортний ризик:
 - а) ризик подорожчання транспортних послуг;
 - б) ризик ліквідації певних транспортних магістралей;
 - в) ризик загибелі товару при транспортуванні.
-

4. Валютний ризик:
 - а) ризик зміни курсів валют.
 5. Ризик, що виникає при розрахунках з покупцями:
 - а) ризик несплати (дебіторський ризик);
 - б) ризик банкрутства покупця;
 - в) ризик арешту банківського рахунку покупця.
 6. Ризик, що виникає при роботі з посередниками:
 - а) ризик банкрутства посередника;
 - б) ризик відмови посередника від співробітництва;
 - в) ризик переходу посередника на бік конкурента.
 7. Ризик, що виникає в зв'язку з конкурентами:
 - а) ризик випередження конкурентом;
 - б) ризик економічного шпигунства.
 8. Ризик погіршення іміджу підприємства.
- III. Фінансовий ризик включає:
1. Податковий ризик:
 - а) ризик підвищення ставок існуючих податків;
 - б) ризик виникнення нових податків.
 2. Біржовий ризик:
 - а) ризик зниження котирувань акцій підприємства;
 - б) ризик підвищення (або вимоги про підвищення) дивідендів по акціях підприємства.
 3. Кредитний ризик:
 - а) ризик підвищення процентної ставки по кредиту;
 - б) ризик неотримання кредиту;
 - в) ризик одержання кредиту або невчасно, або не в повному обсязі.
 4. Страховий ризик:
 - а) ризик підвищення страхової премії.
- IV. Інвестиційний ризик включає:
1. Ризик при здійсненні фінансових інвестицій:
 - а) ризик зміни вартості фінансових інструментів;
 - б) ризик неотримання передбачених дивідендів за фінансовими інструментами;
 - в) ризик банкрутства емітента фінансових інструментів.
 2. Ризик при здійсненні реальних інвестицій:
 - а) ризик неадекватної оцінки об'єкта реальних інвестицій;
 - б) ризик збільшення терміну окупності реальних інвестицій;
 - в) ризик неотримання очікуваного ефекту від здійснення реальних інвестицій.
 3. *Ризик зовнішніх інвесторів:*
 - а) *ризик банкрутства залізрудного підприємства;*
 - б) *ризик зниження вартості активів залізрудного підприємства;*
 - в) *ризик зниження доходності інвестицій в залізрудне підприємство;*
 - г) *ризик збільшення терміну окупності інвестицій в залізрудне підприємство.*

Література:

1. Турило А.М. Економічна безпека підприємства : монографія / А.М. Турило, С.Б. Новак, С.В. Капітула. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2009. – 140 с.

